

AF KNUD RASMUSSENS OPLEVELSER I GRØNLAND

MAJ 1907 – FEBRUAR 1908

Af Vilhelmine Møller

Denne skildring er skrevet i Lynge præstegård i juli 1908 af Knud Rasmussens søster Vilhelmine, kaldet Me.

Endelig kom Den Grønlandske Handels skib *Expedit* hjem med de første tidender fra min broder, Knud Rasmussen, og de var over al forventning gode. Han havde ifjor sommer, hvad også blev meddelt offentligheden, fået lejlighed til at sende os en efterretning om, at hans noget vovelige udflugt fra Kap York over Smitsund til Ellesmeresland på Amerika-siden var lykkedes over al forventning. Rejsen foretoges i maj måned med slæde og var at betragte som en rekognoscering for en senere planlagt ekspedition tværs igennem Nordamerika.

Min broder kørte, ledsaget af to af sine gode hedenske venner, med tre slæder over det 16 mil brede Smitsund; han medførte til denne udflugt, som mindst ville strække sig over 14 dage, ikke nogen proviant eller forsyning, hans og hans to eskimoers gode rifler skulle skaffe dem alt. Hans forventninger blev ikke skuffede. Han traf undervejs moskusokser nok, og dermed var alle næringssorger forbi. Forøvrigt overbeviste min broder sig om, at han uden vanskelighed med slæde ville kunne nå ned til King Williams land, og da han med lethed kan leve iblandt hvilken som helst eskimostamme, han træffer, vil hans rejse derfra til Alaska kun være et tidsspørgsmål; han vil rimeligvis kunne gøre den lige så hurtigt som Roald Ammundsen, og uden anden udrustning end sin gode hundeslæde og sin winchesterriffel.

Midt i sidste halvdel af maj vendte min broder tilbage fra Ellesmeresland over Smitsund til Kap York, og det var på høje tid. Isen var ved at gå i drift, og et fotografi, som Knud fik lejlighed til at tage, viser, hvorledes de, ankommet til et bredt åbent vand, måtte færgesig over med slæder og hunde på en isflage til iskanten på den anden side. Men Knud var strålende glad; rejsen havde bragt ham netop det udbytte, han havde ønsket sig.

Fra juni måned slog Knud sig ned blandt polareskimoerne omkring Kap York, hvor alt var så hjemligt for ham, hvor han kendte ved navn hver eneste af stammens 200 individer, de mindste som de største. Her skulle han nu med sin trofaste led-

sager Osarkrak leve seks lange måneder, leve ganske som sine hedenske pladsfæller af, hvad jagten kunne indbringe ham, indkvarteret som gæst i en af deres primitive hytter. Knud beretter nu, at efteråret blev trist og langt, med idelige sydveststørme og vældige snefald. Det kneb derfor med at bjerge føden, men de havde dog bestandig til husbehov. Han skriver selv:

„På Grund af et ganske usædvanlig uroligt Efteraar faldt Tiden mig noget lang. Ja, jeg har aldrig set Magen. Fra Slutningen af Avgust, September, Oktober og November – næsten uafbrudt rasede Snestorme af Sydvest. Midt i Oktober lagde Isen sig, og nu fangede vi en Mængde Hvalros, hvoraf vi endnu har store Køddepoter. Ligeledes var Rensjagterne, som vi drev midt i Uvejret, overordentlig vellykkede. I Begyndelsen af September, nej allerede i Slutningen af Avgust, kørte vi en ca. 20 Mil ad Bræer ind bag Olrikfjordens Opland, hvor vi ialt opholdt os op mod en Maaned og nedlagde (vi var 7 Jægere) ca. 70 Dyr. Paa en af disse Rensjagter skød jeg en Bjørn, ellers har Bjørnejagten været meget sløj, jeg er den eneste blandt Eskimoerne ved Umanak, som har faaet Bjørn.“

Men da min broder så nåede frem til november måned, og det egentlige polar-mørke begyndte, var jagtlivet med dets adspredelser udelukket, og nu begyndte tiden for alvor at falde ham lang. Daglig havde han om sig Osarkrak, der var syg af længsel efter den kone, han havde forladt dagen efter brylluppet, og som nu levede 150 mil borte fra ham. Begge droges de mod syd, og min broder fattede da den modige beslutning at søge ned til det danske Grønland i december måned, mens mørket rugede aller tungest over landet. Han havde intet hørt fra omverdenen og fra sit hjem siden efteråret 1906; der måtte ligge en værdifuld post til ham, som kunne give hans tanker ny fart.

Den 15. december kører han så af sted, ledsaget af Osarkrak. De giver sig ud i mørket, ud i ødet, over den 70 mil brede Melvillebugt, kører mest om natten ved det flakkende måneskin, og efter forskellige uheld når de frem. Juleaften tilbringer de ved foden af det mærkelige fjeld, der kaldes Devils Thumb (Djævelens Tommelfinger), Knud i udmærket humør, udmalende sig den danske jul med dens hygge og fest, Osarkrak gnaven, fortabt i sin længsel. Omsider, 2. juledag, kommer de efter 11 døgn kørsel til udstedet Tassiussak, de danskes nordligste forpost, hvor amageren, underassistent Søren Nielsen, så tit havde budt Knud velkommen i sit gæstfrie hjem. Her lå der bunker af breve til ham, lutter gode efterretninger, der atter bragte ham et pust fra Danmark, og han bestemmer sig nu til efter læsningen af disse at bringe sin egen post videre syd på. Imidlertid møder der ham nu vanskeligheder af en ganske anden art end dem, han hidtil havde måttet kæmpe med. På grund af de meget rigorøse bestemmelser om forholdsregler mod hundesygen måtte han lade sit brillante hundespand gå tilbage til Kap York og ved Tassiussak købe sig

Djævelens Tommelfinger en sommernat ved midnatstid.

Foto: Jette Bang

et nyt spand til at køre videre syd på med. Han passerer kolonien Upernavik, men atter her standses han af de samme drakoniske bestemmelser, han må med sit ny erhvervede spand kun køre 7 mil sønden for distriktet, og der var 22 til den nærmeste beboede plads. Da han ikke ville overtræde landets love, var han altså henvist til at gå de resterende 15 mil. Han tilbagelægger disse 15 mil vadende i sne, uden bagage, uden sovepose, i 30 graders kulde og stadig snestorm, kun ledsaget af en ung eskimo, han havde haft med fra Kap York. Hver aften, når de dagen igennem har slidt sig gennem den dybe sne, graver de sig ned i en drive og søger nogle timers hvile, men hurtigt vækker kulde dem, klæderne fryser fast til kroppen af dem, og de må atter ud af lejet, frem i uvejret, og efter 4 døgn's forløb nås endelig det nord-

ligste udsted i Umanaks distrikt, Igdlorssuit. Herfra når Knud til målet for denne rejse, kolonien Umanak.

Det var imidlertid kun en udflugt, og han måtte atter tilbage til Kap York. I slutningen af februar er han igen for nordgående ved kolonien Upernavik. Da indtræffer der en dag et forfærdeligt uvejr, en orkan af sydvest brød uventet løs ved middagstide, en storm, der rundt om i Grønland har krævet mange ofre, alene i kolonien Sukkertoppens distrikt omkom der den dag 10 mennesker. I to dage væltede sneen ned i umådelige masser, lagde sig flere alen høj på isen og gjorde denne aldeles ufarbar. Min broder så sig således foreløbig standset på sin vej nord efter, og nu indtraf en af disse begivenheder, hvis uhygge kun folk, der er fortrolige med rejselivet i Grønland, kan forstå. Min broder vidste, at distriktslægen i Umanak, dr. Bertelsen, i disse dage på embedsrejse skulle ankomme til Upernavik. Da man nøje kendte hans rute og rejsetid, kunne man med nogenlunde sikkerhed regne ud, at han måtte have fået dette forfærdelige uvejr på sig henimod en snes mil sønden for Upernavik, langt borte fra al menneskelig hjælp. Det rygtedes ud blandt grønlænderne, og en knugende angst fyldte dem alle, men det syntes umuligt at gøre noget for ham. Min broder gjorde selv flere forsøg på at trænge frem syd efter, men måtte stadig give tabt. Vejen var aldeles ufremkommelig for hundene; de forsvandt fuldstændig i sneen, og under sneen stod der vand, der gjorde det hele til et bundløst ælte. For hver dag steg bekymringerne. Pludselig kom dr. Bertelsens kusk tilsyne, udmattet af kulde og sult, møjsommeligt slæbende sig frem på ski, og meldte, at doktoren befandt sig der, hvor man netop havde befrygtet det, ca. 7 mil sønden for Søndre Upernavik, uden proviant, med udhungrede hunde, der intet formåede. Her måtte jo bringes hjælp. Knud begiver sig ud med 5 grønlændere, alle på ski, men vej og vejr var fremdeles således, at de alle løber overhængende fare for at fryse ihjel. Han sender da de 4 grønlændere tilbage og fortsætter selv med den ene, når under utrolige strabadser frem på 4. dag, men har da også den løn for sine anstrengelser, at komme tidsnok. Dr. Bertelsen lå på 5. dag uden mad og drikke i den knugende kulde i sin sovepose, og hvorledes beskrive hans glæde og overraskelse, da han pludselig ser sin gode ven Knud stå der sammen med den udholdende grønlænder for at bringe ham den længe ventede undsætning.

Min broder kunne nu fortsætte til Kap York, og de sidste efterretninger, der foreligger fra ham, lyder på, at han i løbet af sommeren kan ventes her til Danmark for at bearbejde sit indsamlede materiale, hvorom han selv siger:

„Jeg er ganske overordentlig tilfreds med min Rejses skriftlige Udbytte, jeg har netop faaet det Supplement til mine tidligere Optegnelser, som jeg behøvede for at skrive en god saglig og faglig Bog om mine eskimoiske Venner.“